

Єгорова Л.І.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ**

**"ЕКОНОМІЧНА
ДІАГНОСТИКА"**

ДОНЕЦЬК 2003

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ "ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА"**

для магістрів та спеціалістів, спеціальностями
6.050100 та 7.050107 "Економіка підприємства", "
напрямку підготовки "Економіка і підприємництво"

Розробили:
доц., к.е.н. Егорова Л.І.

Розглянутий на засіданні
кафедри "Економіка
підприємства"
"18" листопада 2003 р.
протокол №4

Схвалено навчально-
методичною комісією
економічного факультету
" " 2003 р.

ДОНЕЦЬК 2003

ЗМІСТ

Розподіл навчальних годин по формах навчання

РОЗДІЛ 1. Типова програма дисципліни відповідно освітньо-професійній програмі підготовки магістрів і спеціалістів

РОЗДІЛ 2. Тематичний план дисципліни

РОЗДІЛ 3. Робочий план по лекційних темах

РОЗДІЛ 4. План практичних і семінарських занять для студентів спеціалістів

РОЗДІЛ 5. Самостійна робота студентів

РОЗДІЛ 6. Питання для поточного і семестрового контролю знань студентів усіх форм навчання

РОЗДІЛ 7. Завдання і методичні вказівки по виконанню контрольної роботи студентами заочної форми навчання

РОЗДІЛ 8. Критерії оцінки знань студентів

Список літератури, що рекомендується

Форма навчання		Курс	Се- местр	Лек- ції (год.)	Прак- тич. за- няття (год.)	Індив робота (год.)	Самост робота (год.)	Всьо- го (год.)	Екз. (се- местр)
Ден- на	Магістри	V	IX	54	-	18	36	108	IX
	Спеціалі- сти	V	IX	36	18	-	54	108	IX
Заоч- на	Магістри	V	IX	18	-	контр. робота	90	108	IX
	Спеціалі- сти	V	IX	16	6	контр. робота	86	108	IX

РОЗДІЛ 1. Типова програма дисципліни відповідно освітньо-професійної програми підготовки магістрів і спеціалістів

Вступ

В міру зростання напруженості та нестабільності середовища фірми, ускладнення технології, на якій базується її діяльність, наростання різноманітності і розвитку змісту її цілей, зміни управлінської культури, що виховує людей, фірма змушена насамперед піклуватися про гнучкість і адаптивність своїх внутріфірмових систем.

У цих умовах першорядного значення набуває своєчасне виявлення проблем, що ускладнюють функціонування підприємства в ринковому середовищі і загрожують досягненню їм намічених цілей, тобто економічна діагностика стану підприємства як «відкритої системи», взаємодіючої з зовнішнім середовищем.

Об'єктивна необхідність вивчення курсу «Економічна діагностика» впливає з актуальності проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства як у короткостроковому періоді, так і в довгостроковій перспективі.

Діагностика необхідна для вироблення стратегії і тактики господарського поведіння підприємства при швидко мінливій кон'юктурі з метою забезпечення стійкого потенціалу підприємства і протидії кризовим процесам.

Метою вивчення курсу є ознайомлення студентів із системою методів, прийомів і методик проведення досліджень для визначення цілей функціонування суб'єкта, що хазяює, способу їхнього досягнення, виявлення проблем і вибору варіантів їхнього рішення.

Основними **задачами** курсу є розкриття теоретичних і методичних аспектів діагностування стратегічної позиції підприємства, сили чи слабості

підприємства щодо інших учасників ринку, його конкурентоспроможності і конкурентних переваг, розгляд методів діагностичної оцінки техніко-економічного рівня розвитку підприємства, його фінансового стану й економічної безпеки, а також комплексної оцінки потенціалу підприємства.

Інструментарій курсу складають методи економічного аналізу, стратегічного аналізу, діагностики і моделювання зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, експертних оцінок.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Економічна діагностика» має зв'язки з наступними економічними дисциплінами: економічний аналіз, стратегічне управління, економічний ризик, управління персоналом, фінансовий менеджмент і ін.

В результаті вивчення дисципліни “Економічна діагностика” студент має отримати глибокі *знання* про використання методичного апарату та інструментарію економічної діагностики для вивчення стану підприємства, оволодіти *навичками та вмінням* самостійного творчого мислення, кількосної характеристики та якісної ідентифікації стану підприємства та економічної діагностики з метою забезпечення ефективного управління підприємством.

Тематичний зміст дисципліни

Тема 1. Предмет і задачі курсу.

Сутність і значення економічної діагностики, її мети і задачі. Діагностичний підхід до оцінки потенціалу підприємства.

Управлінське обстеження: логіка і зміст робіт. Порядок проведення діагностичного аналізу. Вимоги до проведення діагностичного аналізу. Види діагностичних і структурних параметрів. Схема діагностичного аналізу стану підприємства.

Методичний апарат і інструментарій економічної діагностики. Класифікація методів діагностики. Загальні і спеціальні методи. Методи стратегічної й оперативної діагностики. Зміст і значення методу експертних оцінок і його інструментарій.

Тема 2. Діагностика конкурентного середовища.

Методичні особливості проведення діагностики галузі. Формування інформаційної бази дослідження. Алгоритм проведення дослідження з методики М.Портеру. Порядок проведення діагностики. Визначення профілю галузі.

Конкурентне середовище як об'єкт діагностики. Мета і зміст аналізу конкурентного середовища підприємства. Виявлення домінуючої моделі ринку. Оцінка рівня конкурентності ринку. Коефіцієнти концентрації ринку. Індекс концентрації Герфиндаля.

Діагностика сил конкуренції. Модель п'яти сил конкуренції М.Портеру. Оцінка інтенсивності суперництва в «центральному ринзі», фактори інтенсивності. Потенційні конкуренти, аналіз імовірності входження в галузь. Економічні можливості постачальників ресурсів і споживачів продукції галузі.

Оцінка сили вхідних і вихідних бар'єрів ринку. Показники, що використовуються при аналізі вхідних і вихідних бар'єрів галузі.

Тема 3. Оцінка стратегічного протистояння підприємств-конкурентів.

Оцінка конкурентних позицій підприємств - основних суперників. Концепція стратегічних груп. Виявлення основних конкурентів на ринку. Карта стратегічних груп як основний засобів діагностики конкурентних позицій суперників. Загальні ознаки, що визначають приналежність фірм до однієї стратегічної групи. Процедура (етапи) складання карти стратегічних груп.

Аналіз базових стратегій основних конкурентів, їх сильних і слабких сторін. Виявлення базової конкурентної переваги. Стратегія лідерства по низьких витратах. Стратегія диференціації. Стратегія фокусування. Дослідження перспектив розвитку галузі.

Тема 4. Діагностика конкурентоспроможності підприємства.

Поняття конкурентної переваги і конкурентоспроможності підприємства. Теоретичні концепції конкурентних переваг. Теорія порівняльних витрат Р.Рикардо, теорія порівняльних переваг Э.Хекмера і Б.Олина. «Парадокс Леонтьєва». Теорія конкурентної переваги М. Портера.

Методичні особливості оцінки конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Оцінка конкурентоспроможності підприємства за М.Портером. Конкурентний статус по визначенню И.Ансофа, методичні аспекти виміру його рівня. Взаємозалежність конкурентних переваг і конкурентного статусу підприємства.

SWOT-аналіз підприємства. Формування переліку і якісна характеристика факторів, що визначають сильні і слабкі сторони, можливості і погрози діяльності підприємства. Матричний аналіз конкурентних позицій підприємства.

Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств – суперників. Процедура оцінки і використання факторів успіху в галузі як порівняльних характеристик суперників. Особливості оцінки вагомості факторів.

Тема 5. Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства.

Конкурентоспроможність продукції й особливості її оцінки для різних видів продукції робіт і послуг. Корисність, ціна споживання і придатність для масової пропозиції – характеристики продукту широкого вжитку. Параметри конкурентоспроможності продукції промислового призначення.

Конкурентоспроможність робіт і послуг. Фактори і перемінні успіху товару на ринку, їхня кількісна оцінка.

Обґрунтування оцінки конкурентоспроможності продукції. Загальні етапи оцінки та їхні задачі. Особливості вибору аналогів і базових зразків. Склад ціни споживання. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності товару.

Тема 6. Діагностика майна і ринкова ціна підприємства.

Цілі і задачі діагностики майнового стану підприємства. Підприємство як майновий комплекс. Витратна оцінка майна. Ціна майна. Фізичне, функціональне, технологічне й економічне старіння майна та облік його зносу у відбудовній оцінці. Ліквідаційна оцінка майна підприємства – банкрута. Оцінка нематеріальних активів, оцінка гудвілу.

Визначення реальної економічної вартості підприємства як цілісного майнового комплексу. Метод капіталізації доходу, сфера його раціонального використання. Показники чистого доходу і грошового потоку як основа оцінки. Вибір ставки дисконтування. Метод дисконтування майбутнього доходу. Прогнозування грошових потоків. Числення ставки дисконтування. Ринкові порівняння й аналогова оцінка підприємства.

Тема 7. Управлінська діагностика.

Діагностика структури управління і якості управлінських рішень. Формальна організаційна структура, визначення її типу. Оцінка відповідності організаційної структури стратегії підприємства. Оцінка параметрів гнучкості, надійності, оперативності і якості рішень.

Оцінка зв'язків підприємства з зовнішнім середовищем. Основні контрагенти підприємства, оцінка взаємозв'язків. Діагностика зовнішнього середовища підприємства. Аналіз зв'язків з органами місцевої влади і самоврядування. Екологічні і демографічні фактори, оцінка їхнього впливу.

Стратегічна матриця оцінки сили тиску на бізнес факторів природного середовища.

Оцінка загальних результатів діяльності підприємства. Вибір критеріїв і показників для загальної діагностики системи управління підприємством. Сукупна ефективність діяльності як міра досягнення цілей. Інформаційні технології й оцінка ефективності їхнього використання.

Оцінка економічної культури підприємства. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин, конфліктів. Особливості оцінки продуктивності творчої праці, цінності інтелектуальних продуктів. Якісний аналіз методів і інструментарію планування, обліку і контролю на підприємстві. Обґрунтованість управлінських рішень, їхня оцінка.

Тема 8. Діагностика виробничого потенціалу підприємства.

Ресурсний потенціал підприємства, його оцінка. Ресурсна концепція виробничої системи. Оцінка потенціалу підприємства по окремих різновидах ресурсів (технічних, технологічних, кадрових, просторових, інформаційних, фінансових). Матриця стратегічних ресурсів фірми. Експертний аналіз потенціалу фірми.

Гнучкість виробничої системи і її діагностика. Оцінка рівня розмаїтості продукції як база визначення гнучкості. Склад витрат для оцінки гнучкості. Кількісні параметри показника гнучкості.

Оцінка техніко-організаційного рівня стабільного виробництва. Показники, що характеризують рівень продукції, технології, механізації й автоматизації праці і управління.

Інноваційний потенціал і інноваційний клімат. Підходи до оцінки інноваційного потенціалу. Матриці оцінки стану потенціалу організації. Детальний і діагностичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу. Схема діагностичного аналізу й оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

Тема 9. Фінансова діагностика.

Дескриптивні і предикативні моделі фінансової діагностики. Методичні особливості дескриптивних (описових) моделей. Побудова аналітичних коефіцієнтів, методика їхнього числення і способи оцінки. Предикативні моделі в прогнозуванні майбутнього фінансового стану.

Система показників фінансового стану підприємства. Діагностика по показниках ліквідності, фінансової стійкості, оборотності, рентабельності. Використання програмних комп'ютерних продуктів для оцінки фінансового стану підприємства.

Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Процедури синтезування одиничних і групових показників, способи їхньої оцінки відповідно до цілей діагностики. Використання середньозважених величин з урахуванням їх значимості.

Тема 10. Діагностика економічної безпеки підприємства.

Сутність економічної безпеки підприємства. Технологічна, ресурсна, фінансова і соціальна безпека.

Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Інтегральний показник рівня економічної безпеки.

Методика визначення рівня економічної безпеки. Ідентифікація поточної зони функціонування підприємства з погляду рівня його економічної безпеки. Функціональні складові економічної безпеки. Якісні характеристики стану безпеки і їхня бальна оцінка. Оцінка стану економічної безпеки за результатами фінансової діагностики.

Тема 11. Діагностика економічної культури підприємства

Основні методологічні особливості, місце та роль діагностування економічної культури у комплексі діагностичних процедур підприємства.

Наукове визначення, сутність, структура та основні структурні елементи економічної культури підприємства.

Характерні риси сучасного культурного підприємства. Гармонізація елементів розвитку та цілей підприємства. Сумісність економічних культур підприємства як важливий чинник їх співробітництва.

Поліфункціональність культури та культурологічна діагностика підприємства. Основні функції економічної культури.

Культура засобів та умов праці, управління, міжособистісних стосунків та комунікацій і методи їх діагностування. Комплексна культурологічна діагностика підприємства та оцінка її результатів.

РОЗДІЛ 2. Тематичний план дисципліни

№ п/п	Найменування теми	Лекції (годин)		Практ. заняття, наукові семінари	
		магістри д/з	спеці- алісти д/з	Магістри д/з	Спеці- алісти д/з
1.	Предмет і завдання дисципліни	4/2	2/2	-	
2.	Діагностика конкурентного середо- вища підприємства	6/4	4/2	-	4/1
3.	Оцінювання стратегічного протисто- яння підприємств-конкурентів	6/2	4/2	наук. семінар	2/1
4.	Діагностика конкурентоспроможності підприємства	6/2	4/2	-	3/1
5.	Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства	6/2	4/2	наук. семінар	3/1
6.	Діагностика майна і ринкова ціна підприємства	6/-	4/-	-	2/-
7.	Управлінська діагностика	4/-	2/-	-	-
8.	Діагностика виробничого потенціалу підприємства	6/4	4/4	-	2/2
9.	Фінансова діагностика	4/-	4/-	наук. семінар	-
10.	Діагностика економічної безпеки підприємства	4/1	2/1	-	-
11.	Діагностика економічної культури підприємства	2/1	2/1	-	-
	Всього	54/18	36/16	-	18/6

РОЗДІЛ 3. Робочий план по лекційних темах

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни

- 1.1. Сутність та функціональне призначення економічної діагностики
- 1.2. Порядок проведення діагностичного аналізу. Види діагностики
- 1.3. Методичний апарат та інструментарій економічної діагностики стану підприємства. Оперативна та стратегічна діагностика
- 1.4. Зміст та завдання курсу «Економічна діагностика»

Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства

- 2.1. Конкурентне середовище як об'єкт діагностики. Цілі та завдання конкурентного аналізу.
- 2.2. Напрямки, етапи та методи діагностики конкурентного середовища.
- 2.3. Визначення моделі ринку, що є домінуючою. Оцінка концентрації ринку.
- 2.4. Визначення сили вхідних та вихідних бар'єрів ринку.
- 2.5. Методичні особливості проведення діагностики галузі.

Тема 3. Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів

- 3.1. Загальні положення аналізу конкурентів
- 3.2. Визначення конкурентної позиції підприємства
- 3.3. Аналіз стратегічних груп конкурентів. Побудова карти стратегічних груп.
- 3.4. Використання стратегічних матриць для діагностування становища на ринку.
- 3.5. Схема узагальненого аналізу і оцінки конкуренції та конкурентів

Тема 4. Діагностика конкурентоспроможності підприємства

- 4.1. Сутність конкурентоспроможності підприємства і теоретичні основи її оцінки
- 4.2. Класифікація факторів конкурентних переваг підприємства
- 4.3. Методичні особливості оцінки конкурентоспроможності підприємства
- 4.4. Техніка визначення конкурентоспроможності підприємства за системою індикаторів конкурентоспроможності
- 4.5. Сутність спрощеної методики діагностування конкурентного статусу фірми
- 4.6. Діагностування конкурентоспроможності підприємства за допомогою SWOT-аналізу та параметричного аналізу.

Тема 5. Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства

- 5.1. Поняття «конкурентоспроможність продукції» та методичні особливості її діагностування
- 5.2. Класифікація діагностичних параметрів конкурентоспроможності продукції
- 5.3. Порядок проведення оцінки конкурентоспроможності продукції
- 5.4. Система показників оцінки конкурентоспроможності продукції
- 5.5. Метод експрес-аналізу рівня конкурентоспроможності продукції

Тема 6. Діагностика майна та ринкова ціна підприємства

- 6.1. Підприємство як цілісний майновий комплекс. Задачі та принципи оцінки майнового стану підприємства.
- 6.2. Технологія оцінки вартості підприємства
- 6.3. Методи оцінки вартості підприємства
- 6.4. Оцінка нематеріальних активів підприємства

Тема 7. Управлінська діагностика

- 7.1. Сутність та роль управлінської діагностики в системі менеджменту підприємства
- 7.2. Організація управлінської діагностики
- 7.3. Алгоритм діагностичного обстеження системи управління підприємством. Напрямки управлінської діагностики
- 7.4. Оцінка загальних результатів діяльності підприємства

Тема 8. Діагностика виробничого потенціалу підприємства

- 8.1. Сутність та складові виробничого потенціалу підприємства. Ресурсна концепція виробничої системи
- 8.2. Оцінка виробничого потенціалу підприємства за окремими елементами
- 8.3. Оцінка рівня гнучкості виробничої системи
- 8.4. Комплексна оцінка потенціалу підприємства на базі кінематичного підходу

Тема 9. Фінансова діагностика

- 9.1. Фінансова діагностика як метод пізнання фінансового механізму підприємства
- 9.2. Характеристика основних інформаційних джерел фінансового діагностування
- 9.3. Зміст та складові фінансової діагностики. Сутність горизонтального та вертикального аналізу
- 9.4. Діагностика підприємства за допомогою фінансових показників. Коефіцієнтний аналіз.
- 9.5. Рейтингова оцінка підприємств в системі фінансової діагностики

Тема 10. Діагностика економічної безпеки підприємства

10.1. Основні методологічні підходи до діагностики економічної безпеки підприємства

10.2. Системна методика діагностики економічної безпеки підприємства: сутність та розділи

10.3. Визначення поточного та перспективного стану функціонування підприємства

10.4. Критерії визначення стану неплатоспроможності та кризи підприємства. Оцінка імовірності банкрутства за Альтманом та інш.

Тема 11. Діагностика економічної культури підприємства

11.1. Сутність та складові економічної культури підприємства

11.2. Функції та методологічні принципи діагностики економічної культури підприємства

11.3. Процедура та методичний інструментарій комплексної культурологічної діагностики підприємства

РОЗДІЛ 4. План практичних занять для студентів – спеціалістів

Тема «Діагностика конкурентного середовища підприємства»

Обговорення питань лекції. Рішення задач по обчисленню індексу концентрації, коефіцієнту відносної концентрації, індексу Герфиндаля; побудова профілю ринку; аналіз вхідних та вихідних бар'єрів за наступними джерелами [1, 2, 5, 6, 11, 12].

Обговорення рефератів за рекомендованою тематикою на самостійну роботу.

Тема «Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів»

Обговорення питань лекції. Рішення задач по обґрунтуванню ринкової позиції підприємств за допомогою матриці прихильництва та карти стратегічних груп, які приведені у джерелах [1, 2, 5, 6, 7, 11, 12].

Обговорення рефератів за рекомендованою тематикою на самостійну роботу.

Тема «Діагностика конкурентоспроможності підприємства»

Обговорення питань лекції. Рішення задач, щодо визначення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, наведених у збірниках та літературних джерелах [2, 3, 4, 5, 8, 13, 14].

Обговорення рефератів за рекомендованою тематикою на самостійну роботу.

Тема «Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства»

Обговорення питань лекції. Рішення задач по визначенню рівня конкурентоспроможності продукції підприємств за допомогою експертних оцінок, які наведені у збірниках та літературних джерелах [2, 3, 4, 5, 13, 14, 18, 19].

Обговорення рефератів за рекомендованою тематикою на самостійну роботу.

Тема «Діагностика майна та ринкова ціна підприємства»

Обговорення питань лекції. Рішення задач по визначенню ринкової ціни підприємства (п'ятизіркового готелю та заправної станції) з використанням затратного, доходного та порівняльного (аналогового) методів, за наступними джерелами [3, 5, 9, 11, 12, 14].

Обговорення рефератів за рекомендованою тематикою на самостійну роботу.

Тема «Діагностика виробничого потенціалу підприємства»

Обговорення питань лекції. Вирішення розрахунково-ситуаційного завдання експрес-діагностики використання обладнання у механічному цеху машинобудівного заводу, наведеного у навчально-методичному посібнику [5]; рішення задач з джерела [13]; а також прикладів за джерелами [3, 4, 11, 14, 18, 19].

Обговорення рефератів за рекомендованою тематикою на самостійну роботу.

РОЗДІЛ 5. Самостійна робота студентів

Студенти самостійно вивчають наступні теми:

- тему 1 (основна література за списком [3, 4, 5, 10, 11, 12] та додаткова література на вибір студента);
- тему 2, питання 2.4. Визначення сили вхідних та вихідних бар'єрів (основна література за списком [2, 5, 6] та додаткова література на вибір студента);
- тему 3, питання 3.3. Побудова карти стратегічних груп, та 3.4. Використання стратегічних матриць для діагностування становища на ринку (основна література за списком [1, 2, 5, 6, 7, 11] та додаткова література на вибір студента);
- тему 4, питання 4.6. Діагностування конкурентоспроможності підприємства за допомогою СВOT-аналізу (основна література за списком [5, 7, 10] та додаткова література на вибір студента);
- тему 5, питання 5.1, 5.5 (основна література за списком [2, 5, 10] та додаткова література на вибір студента);
- тему 6, питання 6.4. (основна література за списком [5, 9, 11];
- тему 8, питання 8.1. (основна література за списком [3, 4, 5, 11, 14];
- тему 9, питання 9.5. (основна література за списком [5, 12, 18, 19];
- тему 10, питання 10.4. (основна література за списком [5, 8, 12, 14];
- тему 11 (основна література за списком [5, 10, 11, 12] та додаткова література в наукових періодичних виданнях).

Кожен студент, магістр та спеціаліст повинний підготувати 1-2 реферати, у якому розкриваються проблемні аспекти обраної теми дисципліни «Економічна діагностика», здійснюються узагальнення та висновки, пропонуються шляхи вдосконалення засобів діагностики та вирішення проблеми.

Головна вимога до реферату – творчий, нестандартний підхід. Можливо використання економіко-математичних методів та моделей. Тема може бути запропонована студентом самостійно за узгодженням з викладачами, або обрана з наступного переліку:

1. Методи стратегічної та оперативної діагностики
2. Методи діагностування зовнішнього середовища підприємства
3. Діагностика конкурентного середовища підприємства (на прикладі конкретного об'єкту)
4. Оцінка стратегічного протистояння підприємств-конкурентів за допомогою матричного аналізу
5. Сучасні засоби діагностики конкурентоспроможності підприємства
6. Діагностування конкурентоспроможності продукції підприємства за допомогою експертних методів
7. Діагностика майна підприємства на базі ринкової вартості та оцінки конкурентоспроможності підприємства
8. Адаптивність потенціалу підприємства та її оцінка
9. Методичні особливості оцінки конкурентоспроможності продукції промислового призначення та споживчого вжитку
10. Результативність впровадження технології процесного консультування в національному бізнесі
11. Участь колективу підприємства у проведенні управлінської діагностики
12. Методичні аспекти вивчення проблеми оцінки якості управління персоналом підприємства
13. Оцінка ефективності системи менеджменту крізь призму загальних результатів діяльності підприємства
14. Засоби і методи дослідження організаційної культури підприємства
15. Умови ефективного впровадження результатів управлінського діагностування
16. Роль фінансової діагностики за умов переходу до ринкової економіки

17. Інформаційне забезпечення фінансової діагностики
18. Фінансова звітність підприємства як інформаційна база фінансової діагностики
19. Діагностика платоспроможності підприємства
20. Діагностика ефективності діяльності підприємства
21. Стратегічний аудит підприємства
22. Критерії визначення та якісні характеристики кризових станів підприємства
23. Критерії неплатоспроможності підприємств та їх адаптація до реальних умов господарювання
24. Симптоми та ознаки кризових ситуацій
25. Державна підтримка і регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств
26. Особливості національної економічної культури
27. Соціальна відповідальність корпорації з точки зору національної ментальності
28. Соціально-психологічний клімат у колективі та стиль керівництва як відображення культури управління на підприємстві
29. Закордонний досвід оцінки якості персоналу
30. Діагностика інноваційного потенціалу підприємства
31. Діагностика науково-технічного рівня виробництва і продукції
32. Метод експертних оцінок в економічній діагностиці
33. Моделювання як метод економічної діагностики

РОЗДІЛ 6. Питання до поточного та семестрового контролю знань студентів всіх форм навчання

1. Сутність і значення економічної діагностики, її мети і задачі
2. Діагностичний підхід до оцінки потенціалу підприємства
3. Управлінське обстеження: логіка і зміст робіт
4. Порядок проведення діагностичного аналізу
5. Вимоги до проведення діагностичного аналізу
6. Елементи діагностування і діагностичні параметри. Види діагностичних структурних параметрів
7. Схема діагностичного аналізу стану підприємства. Техніка діагностики
8. Методичний апарат і інструментарій економічної діагностики. Класифікація методів діагностики
9. Характеристика загальних і спеціальних методів діагностики
10. Методи оперативної діагностики стану підприємства
11. Характеристика методів стратегічної діагностики підприємства
12. Зміст, значення й інструментарій методу експертних оцінок
13. Мета і задачі діагностики організаційного середовища підприємства. Середовище підприємства і його складові
14. Методика оцінки нестабільності зовнішнього середовища. Шкала нестабільності І.Ансофа
15. Визначення критичних крапок організаційного середовища підприємства. Фактори, що визначають межі аналізу середовища
16. Техніка аналізу організаційного середовища та оцінка його результатів
17. Характеристика джерел інформації для діагностики середовища підприємства. Методи пошуку інформації
18. Методи оцінки стану організаційного середовища підприємства
19. Методичні особливості проведення діагностики галузі. Формування інформаційної бази дослідження

- 20.Алгоритм проведення дослідження конкурентного середовища за методикою М.Портеру
- 21.Порядок проведення діагностики галузі і визначення її профілю
- 22.Конкурентне середовище як об'єкт діагностики. Мети і зміст аналізу конкурентного середовища
- 23.Методи виявлення домінуючої моделі ринку. Оцінка рівня конкурентности ринку
- 24.Коефіцієнти концентрації ринку. Індекс концентрації Герфиндаля
- 25.Діагностика сил конкуренції. Модель п'яти сил конкуренції М Портеру
- 26.Характеристика вхідних і вихідних бар'єрів ринку, оцінка їхньої сили
- 27.Оцінка конкурентних позицій підприємств – основних суперників.
Виявлення основних конкурентів на ринку
- 28.Концепція стратегічних груп. Загальні ознаки приналежності фірм до однієї стратегічної групи
- 29.Карта стратегічних груп як основний спосіб діагностики конкурентних позицій суперників. Етапи її складання
- 30.Методи аналізу базових стратегій основних конкурентів, їх сильних і слабких сторін. Види базових стратегій
- 31.Поняття конкурентної переваги і конкурентоспроможності підприємства.
Теоретичні концепції конкурентних переваг
- 32.Методичні особливості оцінки конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Оцінка конкурентоспроможності підприємства за М.Портером
- 33.Методичні аспекти виміру рівня конкурентного статусу підприємства.
Конкурентний статус за И.Ансофом
- 34.SWOT – аналіз підприємства. Формування переліку і якісна характеристика факторів, що визначають сильні і слабкі сторони, можливості і погрози діяльності підприємства

- 35.Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств – суперників. Фактори успіху й особливості оцінки їхньої вагомості
- 36.Конкурентоспроможність продукції й особливості її оцінки для різних видів продукції і послуг. Параметри конкурентоспроможності продукції промислового призначення
- 37.Конкурентоспроможність робіт і послуг. Фактори і перемінні успіху товару на ринку, їхня кількісна оцінка
- 38.Показники оцінки конкурентоспроможності продукції. Особливості вибору аналогів і базових зразків
- 39.Мета і задачі діагностики майнового стану підприємства. Підприємство як майновий комплекс.
- 40.Технологія оцінки вартості підприємства. Причини, що обумовлюють необхідність оцінки
- 41.Види оцінної вартості і принципи оцінки вартості підприємства
- 42.Методи оцінки вартості підприємства. Характеристика витратного, ринкового і дохідного методів оцінки
- 43.Характеристика методу капіталізації доходу і методу дисконтування майбутніх доходів
- 44.Оцінка вартості підприємства як єдиного майнового комплексу. Типова структура звіту про оцінку підприємства
- 45.Оцінка нематеріальних активів і гудвілу підприємства
- 46.Сутність і роль управлінської діагностики в системі менеджменту підприємства
- 47.Організація управлінської діагностики
- 48.Алгоритм діагностичного обстеження системи управління фірмою
- 49.Напрямки діагностичного аналізу системи управління фірмою
- 50.Оцінка загальних результатів діяльності фірми. Критерії оцінки
- 51.Оцінка економічної культури підприємства. Якісний аналіз методів і інструментарію планування, обліку і контролю на підприємстві

52. Діагностика виробничо-господарського стану підприємства, її мета і задачі
53. Показники ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. Напрямки і зміст аналізу
54. Оцінка структури і динаміки основних засобів підприємства. Розрахунок показників їхнього використання
55. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів, методика їхнього розрахунку
56. Аналіз використання трудових ресурсів підприємства. Задачі, показники і техніка аналізу
57. Система показників фінансового стану підприємства. Діагностика по показниках ліквідності, фінансової стійкості, оборотності, рентабельності
58. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Процедура синтезування одиничних і групових показників, способи їхньої оцінки відповідно до цілей діагностики
59. Діагностика кадрового потенціалу. Основні цілі, критерії і методи. Оцінка персоналу. Методи анкетування і тестування персоналу
60. Діагностика економічної безпеки підприємства. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки.

РОЗДІЛ 7. Завдання і методичні вказівки по виконанню контрольної роботи студентами заочної форми навчання

Відповідно до навчального плану студенти – магістри та спеціалісти безвідривної форми навчання виконують контрольну роботу.

Мета контрольної роботи – поглиблене вивчення окремих тем курсу “Економічна діагностика”, що рекомендуються за наданим нижче переліком. Студент може запропонувати за узгодженням з викладачем власну тему контрольної роботи відповідно напрямку його виробничої діяльності.

У контрольній роботі студент повинен розкрити основні теоретичні положення запропонованої теми за наведеними планами, або складеними самостійно. Теоретичний виклад слід ілюструвати практичними прикладами та статистичними даними.

Робота виконується в шкільному зошиті в обсязі 20-24 сторінок, або в комп'ютерному наборі (10-12 сторінок, через 1,5 інтервали, шрифт 14). До списку літератури слід включити навчальну і наукову літературу, публікації у періодичних виданнях, статистичні збірники.

Вибір теми контрольної роботи здійснюється студентом самостійно на підставі номеру залікової книжки. Для визначення варіанту контрольної роботи необхідно взяти останню цифру номеру залікової книжки. Наприклад, номеру залікової книжки 98/156 відповідає варіант № 6, а 99/120 – варіант № 10.

Нижче наведені варіанти контрольних робіт та рекомендовані запитання для розгляду:

Тема 1. Діагностика конкурентного середовища підприємства

1. Конкурентне середовище підприємства як об'єкт діагностики
2. Методологічні основи діагностики загальної ситуації в галузі
3. Характеристика факторів, що визначають інтенсивність конкуренції і їхня оцінка. Модель п'яти сил конкуренції М.Портеру

Література [1, 2, 5, 6, 11, 12]

Тема 2. Діагностика ринкової позиції підприємства

1. Цілі і задачі позиційного аналізу конкуруючих підприємств
2. Використання карти стратегічних груп для діагностики конкурентних позицій підприємств
3. Характеристика основних способів ринкового позиціонування.

Багатомірне позиціонування і кластерний аналіз

Література [1, 2, 5, 6, 7, 11, 12]

Тема 3. Діагностика конкурентоспроможності підприємства

1. Конкурентоспроможність підприємства як об'єкт діагностики. Критерії і методи оцінки конкурентоспроможності підприємства
2. Сутність спрощеної методики діагностування конкурентоспроможності підприємства
3. Діагностика методом контролю за зміною індикаторів конкурентного статусу підприємства

Література [2, 3, 4, 5, 8, 13, 14, 19]

Тема 4. Діагностика конкурентоспроможності продукції

1. Конкурентоспроможність продукції та особливості її оцінки
2. Рівень конкурентоспроможності продукції і характеристика факторів, що впливають на неї
3. Методи, показники та етапи діагностування конкурентоспроможності продукції

Література [2, 3, 4, 5, 13, 14, 18, 19]

Тема 5. Діагностика майна і ринкова ціна підприємства

1. Необхідність, мета і задачі діагностики майна підприємства
2. Види оцінної вартості й економічні принципи оцінки вартості підприємства
3. Витратний, аналоговий (порівняльний) і дохідний методи оцінки вартості підприємства та його елементів

Література [3, 5, 9, 11, 12, 14]

Тема 6. Управлінська діагностика

1. Сутність і напрямки організаційно-управлінської діагностики підприємства

2. Критична оцінка місії і цілей підприємства. Використання ієрархічного грифа «дерево цілей» у діагностичному аналізі
 3. Методи оцінки якості управлінських кадрів і прийнятих рішень
- Література [4, 5, 7, 11, 12]

Тема 7. Діагностика виробничо-господарської діяльності підприємства

1. Сутність і напрямки діагностики виробничого потенціалу підприємства
 2. Діагностика виробництва і реалізації продукції підприємства
 3. Діагностика інноваційного потенціалу підприємства
- Література [3, 4, 5, 11, 14, 18, 19]

Тема 8. Діагностика кадрового потенціалу підприємства

1. Сутність, мета і можливості діагностики персоналу підприємства
 2. Технологія і методи діагностики персоналу
 3. Моделювання як засіб діагностики кадрового потенціалу підприємства
- Література [3, 4, 5, 11, 14, 18, 19]

Тема 9. Фінансова діагностика підприємства

1. Призначення і зміст діагностики фінансового стану підприємства
 2. Методика оцінки фінансових результатів діяльності підприємства
 3. Комплексна оцінка фінансового стану і фінансової стійкості підприємства
- Література [4, 5, 10, 11, 12, 14, 18, 19]

Тема 10. Діагностика організаційної структури підприємства

1. Сутність організаційної структури управління підприємством і послідовність її аналізу
2. Методи діагностування організаційної структури підприємства. Використання експертних оцінок якості оргструктури

3. Система показників, що використовується для кількісної оцінки організаційної структури

Література [4, 5, 7, 11, 12, 14]

РОЗДІЛ 8. Критерії оцінки знань студентів

Іспит є підсумковою формою контролю знань студентів, що отримані при вивченні дисципліни, умінь та придбаних навичок. Іспит проводиться в усній формі. Екзаменаційне завдання включає два теоретичних питання та одне ситуаційне завдання. Оцінка знань студентів здійснюється за п'ятибальною системою, при цьому перевага віддається відповідям на теоретичні питання.

Оцінка “відмінно” виставляється у тому випадку, якщо студент дав повну відповідь на питання білету, виявив поглиблені знання, виконав завдання на самостійну роботу в вигляді 1-2 рефератів, вирішив аналітичне завдання білета, а також відповів на додаткові запитання.

Оцінка “добре” виставляється якщо студент не дав повної відповіді на додаткові запитання.

Оцінка “задовільно” виставляється якщо студент не вирішив аналітичне завдання і не дав відповідь на додаткові запитання.

Оцінка “незадовільно” виставляється в тому випадку, якщо студент не дав повної відповіді на основні й додаткові теоретичні запитання, не виконав аналітичне завдання, або виконав невірно, не виконав завдання для самостійного опрацювання.

ЛІТЕРАТУРА, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ

1. Ансоф И. Стратегическое управление./ Под.ред. Л.И.Евленко; Пер. с англ.-М.: Экономика, 1989г.
2. Азоев Т.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. - М, Центр экономики и маркетинга, 1996 - 208с.
3. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність.-К.: Вища школа, 1995г.
4. Глазов М.М. Диагностика предприятий: новые решения. СПб: Из-во СПб ун-та экономики и финансов., 1997г.
5. Євдокімова Н.М., Кірієнко А.В. Економічна діагностика: Навч.-методич. посібник для самост. вивч. дисципл. – К.: КНЕУ, 2003. – 110с.
6. Завгородняя А.В. Диагностика и моделирование среды фирмы.- СПб: изд. ГУЭФ,1999г.
7. Карлоф Б. Деловая стратегия: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1991. – 239с.
8. Клейнер Г.Б. и др. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность.- М.:Экономика,1997г.
9. Ковалёв А.П. Оценка стоимости имущества промышленного предприятия.
Уч. пособие.- М.: Станкин,1995г.
- 10.Контроллинг как инструмент управления предприятием./Под ред. Данилочкиной Н.Т.- М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998г.
11. Мазур И.И., Шапиро В.Д. и др. Реструктуризация предприятий и компаний. Справочное пособие. – М. Высшая школа, 2000.-587с.
12. Менеджмент для магистров: Учеб. пособие / Под ред. д.э.н., проф. А.А.Епифанова, д.э.н., проф. С.Н.Козьменко. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. – 762с.

13. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / За ред. д.е.н., проф. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ, 1999. – 328с.
14. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 316с.
15. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия.- Минск, Экоперспектива, 1997г.
16. Стратегия и тактика АКУ фирмой. / Под ред. Градова А.П. – СПб.: Спец. лит-ра, 1996г.
17. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.- Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 1995г.
18. Бердников Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА, 2003. – 215с.
19. Зимин Н.Е. Анализ и диагностика финансового состояния предприятия: Учеб. пособие. – М.: ИКФ «Экмос», 2003. – 240с.